30.01.23р. 01гр. укр. літ.

Доброго дня! Тема уроку. Євген Маланюк. «Напис на книзі віршів…» - ліричний роздум про призначення поезії, важливості місії поета закарбувати свій час для нащадків

Увага! Виконані завдання надсилати за електронною адресою: moshev2020@icloud.com

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ УРОКУ

✳ 1. Робота над поезією «Уривок з поеми»

1.1. Прочитання поезії

- ***Перегляньте відеофрагмент – декламацію вірша***

https://www.youtube.com/watch?v=aolgncqUHbE

1.2. Словникова робота

Рокотати — 1. Утворювати розкотисті монотонні звуки, рокіт. 2. Лунати, звучати (про рокітливі звуки).

Криця — 1. Те саме, що сталь. 2. Шматок неочищеного від різних домішок заліза пористої будови, який утворюється під час виплавляння сталі з руди або чавуну. 3. Те саме, що кресало.

Прерія — рівнинна місцевість у Північній Америці з трав'янистою рослинністю степового типу. Степовий ландшафт, що нагадує таку місцевість.

Синюха — річка в Україні, в межах Новоархангельського і Вільшанського районів Кіровоградської області та Первомайського району Миколаївської області. Ліва притока Південного Бугу (басейн Чорного моря).

Паралітик — людина, хвора на параліч.

Гураган — буря, буревій, (з вихорем) шуря-буря, смерч, тайфун.

Західний Буг — річка в Україні, Білорусі та Польщі (де називається просто Буг), ліва притока Нарева (басейн Вісли).

1.3. Ідейно-художній аналіз

✳ Яким постає образ ліричного героя із перших рядків поезії? (*Це справжній українець, який знає історію свого народу, якому болить сучасне, тому і в своїх переконаннях він «закохавсь в гучних віках» і «… волю полюбив державну»)*

✳ Про які історичні події Є. Маланюк згадує, називаючи імена та прізвища постатей, пов'язаних з ними? (*Згадуючи Богдана Хмельницького, Мазепу, Гонту, Залізняка, автор намагається осмислити героїчні і трагічні сторінки історії*

народу. Мотив боротьби за державність України присутній майже в кожній строфі)

- ❖ *Пригадайте, на яких теренах історичного минулого зустрічаються вищезгадані прізвища та імена, акцентувати увагу на їхній ролі в державотворенні.*

✵ Прокоментуйте бачення причин поразки державності України через художнє слово автора поезії. (*Є. Маланюк вдається до екскурсу в минуле і згадує різні історичні часи, які позначилися важливими випробуваннями для українського народу. Звинувачуючи «міцних поплічників Богдана», «тих отаманів курінних», автор подає образ скривавленого обличчя* (*муки*)*, що асоціюється зі станом тодішньої України*)

✵ Ким захоплюється автор вірша? (*Є. Маланюк симпатизує тим, кому не байдужа доля України, «чия залізна голова /І з-під катівської сокири / Жбурляла в чернь такі слова, / Що їй мороз ішов за шкіру», «й чия упевнена рука / Зміцняла сивого Мазепу/». Простежується ідея самопожертви, відданості Батьківщині. Незважаючи на те, що «… в батуринському огні / Держава рухнула… /», до боротьби стали «Залізняка майбутні діти». Автор на стороні сильних духом, бо ж «Вони лишилися, як криця!/ І жадний примус, жадне зло / Їх не примусило скоритися!»*)

✵ З якою метою поет згадує рядки «Заповіту» Т. Шевченка? (*Учні вказують на постать Кобзаря як генія, пророка українського народу, носія ідеалів добра і справедливості. Цитують фрагменти «Заповіту», висловлюють думки щодо однозвучного із Т. Шевченком заклику в Є. Маланюка «Вставайте! Кайдани порвіте!»*)

✵ Яким є ставлення ліричного героя до Батьківщини? (*Попри все ліричний герой любить рідну землю, «Бо ж там тече козацький Буг …», «… там весен вербний пух / І дух землі — з дитинства нюхав»*)

✵ Яка ідея поезії? (*Автор засуджує загарбницьку, нищівну політику ворогів, які посягають на Державність країни «як не калічила Москва, / Не спокушав її розгон той.». Автор спонукає критично оцінити минуле і сучасне, тому ворогів він попереджає, що «Не паралітик і не лірник / Народ мій» і «в гураган подій/ жбурне тобою ще невірний». Він передбачає, що випробування для народу будуть: «Ще засилатимеш, на жаль, / До Києва послів московських», але знищити український народ як націю, Україну як державу ворогові не вдасться, бо «… по паркету наших заль / Ступати лаптю буде сковзько»*).

✵ У чому актуальність твору? Прокоментуйте символічність назви. (*Поезія Є. Маланюка на часі, адже Україна знову переживає посягання на Державність, суверенітет. В країні йде війна, і, цитуючи Маланюка, кожен українець* (*як і ліричний герой вірша*) *усвідомлює, що «не паралітик і не лірник мій народ» і «в ураган подій» здатний захистити свою землю від «послів московських». Символічність назви учні трактують по-своєму, та все ж «Уривок з поеми» — це уривок з історії України життя її народу. І нехай цей*

уривок «героїчний і трагічний водночас, він тісно переплітається із сьогоденням. І знайдуться поети, які для майбутніх поколінь напишуть наступний «Уривок з поеми», у якому згадуватимуться імена воїнів АТО, Небесної Сотні і всіх тих, хто причетний сьогодні до долі України)

✵ 2. Робота над поезією «Напис в книзі віршів.»

Ліричними роздумами про призначення поезії, важливості місії поета в суспільстві позначений твір, який є прологом до збірки «Земля і залізо», — «Напис на книзі віршів…».

2.1. Прочитання поезії

Перегляньте відеофрагмент – декламацію вірша "Напис на книзі віршів"

https://www.youtube.com/watch?v=hSSitIPnhtI&feature=emb_title

2.2. Словникова робота

Морок — відсутність світла; темрява. *Morituri* — вмерти.

2.3. Розкриття ідейно-художнього змісту (метод бесіди)

✵ На вашу думку, образ ліричного героя і позиція автора суго-лосі (*однозначні*)?

(Так. У вірші сконцентроване Маланюкове бачення себе в літературі: «Напружений, незламно-гордий, / Залізних імператор строф — / Веду ці вірші, як когорти, / В обличчя творчих катастроф»)

✵ Яким постає образ ліричного героя (*поета*)? У чому призначення поета і поезії? (*Поет утверджує в образі ліричного героя монолітну єдність гострого розуму й залізної волі, високої гідності й вояцького азарту. Адже імперативний характер епохи вимагав такого ж категоричного звучання від слова, що прокладало тривкі містки між героїчним минулим, напруженою сучасністю та бажаним прийдешнім: «Позаду збурений Батурин / В похмурих загравах облуд, — / Вони ж металом — morituri — / Сурмлять майбутньому салют»*)

✵ Які завдання стоять перед ліричним героєм (*поетом*)? (*Співець модерної доби мусить тонко відчувати пульс часу, бачити перспективу, щоб переконливо й упевнено вести за собою інших / «Ось — блиском — булаву гранчасту / Скеровую лише вперед: / Це ще не лет, але вже наступ, / Та він завісу роздере»*)

✵ Якою ідеєю перейнятий вірш? (*Ідеєю віри в те, що його поезія* (*«імперія поетових витворів»*) *відкрита для нащадків, як і та висока мета, якій Є. Маланюк віддав свій хист. Повтором дієслова доконаного виду «збагнеш» автор підтверджує свій оптимізм щодо сприйняття його ідей співвітчизниками. Про невіддільність поета від суспільства, історії народу, його сьогодення і майбутнього свідчить переплетення* (*«співіснування»*) *слів-понять, які вказують на історичне*

минуле (*«імператор», «Батурин»*), *та літературознавчих термінів* (*«строфи», «стопи», «ямб», «дифірамб»*)

✵ Як ліричний герой трактує світогляд поета в останній строфі? (*Ліричний герой вкотре звертається до нащадків* (*«збагнеш»*), *аби дати зрозуміти, що мистецтво слова — це не розвага, а виснажлива й відповідальна справа. Майбутні покоління мають зрозуміти, «… чим серце билось», чому меч воїна за Державність України поет змінив на перо і навпаки — мирний стилос у його руках став стилетом.* (*«Стилет — це символ боротьби, символ дії. Стилос — світ мистецтва і краси…» Є. Маланюк*))

2.4. Визначити художню довершеність поезії.

Епітети — «важкі та мускулясті стопи», «громовий дифірамб»…

Інверсія — «залізних імператор строф», «пружний одбивають ямб»…

Порівняння — «вірші, як когорти»…

Алітерація — «р» (перша строфа).

✵ **3. Скласти сенкан «Ліричний герой Є. Маланюка»**

Для прикладу:

Герой (ліричний)

Волелюбний, мужній

Страждає, вболіває, вірить

Готовий віддати життя за незалежність України

Патріот

✵ **4. «5 хвилин ЗНО»**

Доведіть або спростуйте думку: «Досить нам «соловейків», що безжурно й легко тьохкають у вишневих садочках про кохання й поцілунки. Доба є вовчиця, і сучасна українська поезія мусить бути глибока і важка змістом і формою».

Сформулюйте тезу, наведіть 2-3 переконливі докази, які найкраще аргументуватимуть ваші міркування.

У своїй творчості Євген Маланюк синтезував неоромантичні, символістичні та неокласичні тенденції української лірики, стрижнем якої було висвітлення історичної долі України. У його поезії відбилися протести проти століть безправності на Україні, проголошувалася потреба формування нової, національно-свідомої особистості.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

1. Визначити художні особливості вірша «Уривок з поеми».

2. Перегляньте презентацію і виконайте завдання, розміщене на останньому слайді. https://onedrive.live.com/View.aspx?resid=30BE3A10A7381BE9!761&wdSlideId=282&wdModeSwitchTime=1614022064103&authkey=!AO9W1EdVJh4Js3U